ČESKÉ PRÁVO

ČASOPIS SPOLKU NOTÁŘŮ ČESKOSLOVENSKÝCH

ŘÍDÍ PROF. Dr. EM. SVOBODA S KRUHEM REDAKČNÍM.

VYCHÁZÍ KAŽDÝ MĚSÍC MIMO ČERVENEC A SRPEN. — REDAKCE A ADMINISTRACE V PRAZE-II. ŽITNÁ UL. Č. 4b. — PŘEDPLATNÉ ROČNĚ 40 Kč I S POŠTOVNÍ ZÁSILKOU — JEDNOTLIVÉ ČÍSLO 4 Kč.

ROČNÍK XII. V PRAZE, V KVĚTNU 1930. ČÍSLO 5.

Právnická fakulta Masarykovy univ. v Brně - Seminární knihov.

Doc. Dr. František Vážný:

O hlavních rozdílech ustanovení občanského a obchodního zákona o trhové smlouvě.

(Pokrač.)

Listiny, jež specielně při obchodněprávní trhové smlouvě často přicházejí, jako faktury, závěrečné listy a pod., nejsou listinami esencielními pro vznik trhové smlouvy a příslušných práv a závazků (jež by po způsobu listin dispositivních byly hmotně právní podmínkou pro vznik práv a závazků z trhové smlouvy), nýbrž jsou toliko listinami důkazními.

Trhová smlouva, jak z uvedeného vyplývá, přichází k místu bez zvláštní formy, tedy prostou akceptací příslušné oferty; to platí stejně pro trhovou smlouvu občanskoprávní jako pro trhovou smlouvu obchodněprávní. Stran potřebných náležitostí smluvních prohlášení (oferty, akceptace) prodávajícího a kupujícího platí všeobecné předpisy o uzavírání smluv, obsažené, pokud jde o občanskoprávní trhovou smlouvu, jmenovitě v §§ 862—864 obč. zák., pokud pak jde o obchodněprávní trhovou smlouvu, v čl. 318—320 obch. zák., jež pouze v několika jednotlivostech se od sebe liší (příslušná ust. obč. zák. byla III. dílčí novelou komercialisována). Ustanovení čl. 337 obch. zák. o nezávaznosti nabídnutí k prodeji, jež se děje znatelně vůči více osobám, jmenovitě sdělením ceníků, ukázek, vzorků a pod. nebo při nichž se zboží, cena nebo množství určitě neoznačuje, neznamená novum; jest jen rozvedením zásad všeobecných o určitosti nebo objektivní určitelnosti předmětu i ceny, jíž oferta k trhové smlouvě ke své účinnosti vyžaduje (v případě zaslání ceníků a pod. jde vlastně o pozvání k ofertě, nikoli — bez dalšího — o ofertu). Podotknouti sluší, že stejně jako pro ofertní prohlášení platí i pro akceptační prohlášení, týkající se trhové smlouvy obchodněprávní, všeobecné normy čl. 318—322 obch. zák., nikoli speciální norma čl. 323 obch. zák., jež analogického rozšíření nedopouští (srov. Hermann-Otavský, výklad k cit. čl. v koment. vydání obch. zák.).

Trhová smlouva ve smyslu ustanovení občanského zákona je smlouvou synallagmatickou: obsahem jejím jsou dvě na sobě závislé povinnosti (jimž korespondují příslušná práva), a to jednak povinnost prodávajícího, spočívající v odevzdání předmětu trhové smlouvy, jednak povinnost kupujícího, zaplatiti trhovou cenu. Obě povinnosti (dodati věc, — zaplatiti cenu trhovou) jsou na sobě závislé v tom směru, že jedna bez druhé nemůže vzniknouti, a dále v tom směru, že žádná strana není — v nedostatku jinaké úmluvy — povinna plniti před nabídnutím plnění druhou stranou; i v případě ujednání, že jedna strana musí plniti napřed, může tato strana — je-li vzájemné plnění protistrany ohroženo jejími špatnými majetkovými poměry — odepříti plnění, dokud jí nebude poskytnuto nebo alespoň zajištěno toto protiplnění (§ 1052 obč. zák.); srov. Krčmář, »Právo obligační«, str. 184. Trhová smlouva je typickou smlouvou úplatnou (z toho důvodu má na př. švýcarský obligační zákon ustanovení o smlouvách úplatných, všeobecného rázu, specielně obsažena při trhové smlouvě). Trhová smlouva, jak ustanovuje § 1053 obč. zák., náleží — stejně jako směna — k právním důvodům nabytí vlastnictví (tituli acquirendi dominii). Uvedené, jež souvisí s doktrinou, dnes většinou již neuznávanou o titulu a způsobu (modu) nabytí, sluší vztahovati, pokud jde o kupitele, jen na případ, že předmětem trhové smlouvy je hmotná věc. Třeba arci přesně rozlišovati a to bez rozdílu, je-li předmětem trhové smlouvy věc hmotná či nehmotná: obligační stránku trhové smlouvy a solební stránku této smlouvy. Trhovou smlouvou zakládá se povinnost prodatele k plnění, t. j. k odevzdání hmotné věci do vlastnictví kupitele, postoupení pohledávky, zřízení práva a pod. Tuto povinnost splní (příslušný závazek realisuje) prodatel solučním jednáním, t. j. při hmotných věcech věcněprávní smlouvou, totiž tradicí (což platí též pokud jde o pohledávky z cenných papírů znějících na majitele a řad), při nehmotných věcech smlouvou věcnou v širším smyslu (»realisační«; srov. Tilsch, Občanské právo, část všeobecná, str. 141, Sedláček, Obligační právo, část všeobecná i zvláštní).

Uvedené o základních vlastnostech trhové smlouvy platí stejně pro trhovou smlouvu občanskoprávní jako pro trhovou smlouvu obchodněprávní. Výslovně třeba uvésti, že také v otázce vlastnického nabytí předmětu trhové smlouvy není v obou případech nijakých rozdílů (částečný rozdíl jeví se pouze v otázce přechodu nebezpečí takového předmětu, kteroužto otázku však nelze s otázkou, kdy se kupující stává vlastníkem koupené věci, spojovati; o věci srov. ještě níže).

B. V otázce, jaké se jeví rozdíly mezi ustanoveními občanského a obchodního zákona o trhové smlouvě,

upravujícími v jednotlivostech právní postavení prodávajícího a kupujícího, bylo by uvésti jednak závazky prodávajícího (resp. korespondující práva kupitelova), jednak závazky kupujícího (resp. příslušná práva prodávajícího)

α) Prodávající je z trhové smlouvy v podstatě zavázán opatrovati věc až do jejího odevzdání, a odevzdati ji k tomu cíli, aby přešla zcela do jmění nabyvatele, t. j. kupujícího a to ve stavu, způsobilém k řádnému a nerušenému jejímu užívání kupujícím.

Uvedené v zásadě platí pro trhovou smlouvu občanskoprávní i obchodněprávní; v jednotlivostech jsou arci některé rozdíly mezi ustanoveními obou zákonů, jak z následujícího vidno.

Podle ustanovení § 1061 občanského zákona je prodatel povinen věc pečlivě opatrovati scil. od doby sjednání trhové smlouvy až do doby jejího odevzdání; odevzdání sluší na roveň postaviti skutečnost, že prodávající vykonal vše, co směřuje k odevzdání, jehož uskutečnění bylo zmařeno kupujícím (případ prodlení kupujícího s převzetím věci). Také obchodní zákon stanoví — obdobně uvedenému ustanovení — v čl. 343 povinnost prodavatele postarati se o zboží, což precisuje obch. zák. po způsobu čl. 282: »s péčí řádného kupce«, pokud kupující neprodlévá s převzetím.

Uvedené o opatrování trhového předmětu platí arci doslovně jen pro případ, že předmětem trhové smlouvy je věc hmotná, patřící prodavateli (modifikace nastává při prodeji věci cizí; srov. k tomu Sedláček, Obligač. právo, část zvl., str. 70. Je-li předmětem trhové smlouvy právo, lze z povahy věci zastávati, že prodatel je v naznačené době povinen toliko k opatřením, směřujícím k zachování a realisování dotyčného práva).

Prodatel zůstává — až do odevzdání trhové věci — jejím vlastníkem (předpokládaje ovšem, že byl vlastníkem jejím v době sjednání trhové smlouvy), čímž se jeho právní posice v tomto mezidobí liší od depositáře (jde-li o prodej pohledávky, zůstává věřitelem pohledávky až do její cesse). Odevzdáním věci trhové kupujícímu, není-li tu prodatelovy výhrady vlastnictví (čímž se uskutečňuje soluční jednání) přechází vlastnictví na kupitele. S odevzdáním trhové věci pojí se normálně též přechod nebezpečí trhové věci (t. j. zánik nebo zhoršení věci náhodou nebo jednáním třetích osob, za něž kontrahent nezodpovídá) i užitků z trhové věci s prodavatele na kupitele. Musíme však rozlišovati přechod vlastnictví a přechod nebezpečí (přechod nebezpečí může též býti sjednán samostatně, bez ohledu na odevzdání věci i bez ohledu na přechod vlastnictví. Při výhradě vlastnictví přechází s odevzdáním věci nebezpečí, nikoli však vlastnictví). Podle švýcarského práva nastává přechod nebezpečí a užitků již sjednáním trhové smlouvy, aniž sjednáním smlouvy přechází ještě — jako podle francouzského práva — přechod vlastnictví; čl. 185 švýcar. obligač. zák. Naproti tomu podle anglického práva přechází nebezpečí věci až teprve s přechodem jejího vlastnictví.

Pokud jde o otázku odevzdání a nabytí vlastnictví trhové věci platí — nehledě k speciel. ust. čl. 306 a 307 — všeobecná ustanovení občan. zák. o odevzdání a nabytí vlastnictví též stran trhové smlouvy obchodněprávní; jmenovitě se vztahuje i výjimečně ustanovení § 429 obč. zák. o nabytí vlastnictví (a držby) při zaslání na obchodněprávní trhovou smlouvu. V otázce přechodu nebezpečí trhové věci však obsahuje obch. zák. též ustanovení, odchylná od obč. zák. V zásadě arci platí jak pokud jde o trhovou smlouvu občanskoprávní tak i obchodněprávní při sjednání této smlouvy: periculum est venditoris, nikoli římsko-právní: periculum est emptoris. Pokud jde o občanskoprávní trhovou smlouvu, platí pro období po sjednání smlouvy: 1. Není-li nic jiného sjednáno, přechází nebezpečí trhové věci, a to jak pokud jde o zánik věci — čemuž jest na roveň klásti vyřazení věci z obchodu a zhoršení věci toho rozměru, že jím se zhorší věc pod polovinu své hodnoty, — tak i zhoršení věci, jež nejde pod polovinu hodnoty věci, s prodatele na kupitele teprve odevzdáním věci. 2. Smluví-li strany, že věc má býti určitého dne odevzdána, má se za to, že tím dnem přechází nebezpečí s prodatele na kupitele, předpokládajíc, že prodatel není v prodlení. 3. Strany mohou smluviti, že nebezpečí přechází v jiné době než když věc je předána; v tom případě stihá nebezpečí od onoho dne kupitele, bez ohledu na to, byla-li věc toho dne též fakticky odevzdána. 4. Při prodeji věci úhrnkem nese kupitel hned po sjednání smlouvy risiko až do polovice hodnoty koupeného celku. 5. Nebezpečí přechází na kupitele, jakmile je v prodlení, ať zaviněném či nezaviněném, s převzetím věci (§§ 1048—1051 obč. zák.; srov. Krčmář, Obligační právo, str. 184 násl., Sedláček, cit. spis 74 a násl.; ustanovení o zhoršení věci dlužno považovati za speciální ustanovení o správě, arci modifikované).

Z uvedeného vidno, že podle obč. zák. přechází nebezpečí při skutečném předání kupujícímu, někdy však i bez skutečného předání. Posléz uvedený případ nastává (arci jen fakticky nikoli právně, ježto jde o odevzdání ve smyslu právním) též při odevzdání věci k dopravě, když kupující způsob dopravy sám určil nebo schválil (ať již přímo před odesláním věci či na základě dodatečně projeveného souhlasu kupujícího, daného prodavači po odeslání věci); § 429, 2. věta obč. zák. V otázce přechodu nebezpečí věci — stejně jako v otázce přechodu užitku — setrvává také osnova obč. zák. při dosavadním stavu.

Obchodní zákon v otázce přechodu nebezpečí má specielní ustanovení pouze pro případ zaslání věci;[5]) přesně rozlišuje, je-li místo plnění a místo dodání čili určení totožné či různé (obojí místa mohou sice, ale nemusí spadati v jedno, pročež třeba je juristicky přesně lišiti) a stanoví: 1. je-li místo určení smluvním plništěm prodávajícího, nese týž nebezpečí až do odevzdání na tomto místě čili nese nebezpečí celé dopravy; 2. je-li místo určení odlišné od místa plnění, nese prodavač nebezpečí pouze do tohoto místa, čili nese nebezpečí dopravy toliko do místa plnění. Po odevzdání věci k dopravě nebo speditérovi nebo vůbec jiné osobě, určené k dopravě, nese nebezpečí kupitel. Kromě toho však stanoví obch. zák., že ustanoveními jeho není vyloučeno, aby kupitel nesl nebezpečí již od dřívější doby, pokud tomu je tak podle občan. práva; platí tedy řečené ustanovení jen potud, pokud právo

[5]) Trhová smlouva, při níž děje se převod koupené věci bezprostředně mezi kontrahenty v místě, nazývá se místní na rozdíl od distanční trhové smlouvy, kde se děje převod koupené věci z jednoho místa na jiné místo prostřednictvím osoby třetí, jež není zástupcem ani jednoho z kontrahentů. Tak zv. zasílací trhová smlouva je pojmem širším, než distanční trh. s., ježto i při místních obchodech může se jednati o zaslání věci (srov. Hermann-Otavský, výklad k čl. 342 obch. zák.).

občanské neklade přechod nebezpečí na podatele ještě do doby dřívější (srov. shora uvedené případy přechodu nebezpečí při koupi úhrnkové. Arci i při trhové smlouvě obchodní může dojíti k sjednání doby přechodu nebezpečí bez skutečného odevzdání; uvedené o dřívějším přechodu nebezpečí dle obč. zák. platí arci též pro případ, řešený obch. zák., jenž je uveden shora sub 1, došlo-li k odevzdání věci kupiteli před dojitím jejím na místo určení, spec. za podmínky čl. 429, 2. věty obč. zák.); čl. 345 obch. zák. Ustanovení 2. věty 1. odstavce téhož článku však se otázky nebezpečí vůbec netýká; srov. níže. Ust. 2. věty odst. téhož čl. je pouze předpisem interpretačním. Srov. k věci jmenovitě Hermann-Otavský cit. spis a komentovaný obch. zák. k čl. 345.

Uvedené o přechodu nebezpečí má význam ovšem toliko, je-li věc určena individuelně, nikoli pouze druhovými znaky (species a contr. genus.)[6])

O přechodu užitků (plodů, úroků) má pouze občanský zákon ustanovení v § 1050: pokud strany neustanovily jinak, je rozhodující den předání věci, resp. den, kdy věc měla býti předána. Uvedené platí analogicky i pro obchodně-právní trhovou smlouvu.

O přechodu břemen nemá obč. zák. specielních ustanovení; lze analogicky použíti § 1050 (Sedláček, cit. spis str. 76).

V otázce, kdy a kde má prodavač odevzdati trhovou věc, t. j. o místě a době plnění prodatelova platí jak pokud jde o občanskoprávní tak i pokud jde o obchodněprávní trhovou smlouvu všeobecné předpisy obou zákonů o plnění ze smluv vůbec. Z těchto všeobec. předpisů se podává, že především je prodatel povinen plniti bez průtahu buď ihned neb v čase sjednaném. Specielní předpis má obč. zák. v § 1052 pro směnu, který platí rovněž pro trhovou smlouvu: nezaplatí-li kupující cenu trhovou, může prodavač věc zadržeti; byla-li cena trhová uvěřena, může tak učiniti, ohroženo-li zaplacení trhové ceny špatnými majetkovými poměry kupitele, jež prodateli v době sjednání smlouvy nemusily býti známy; srov. k otázce času plnění ještě níže (prodlení prodatele).

Stran zákonného místa plnění (tak zv. splniště) platí mezi trhovou smlouvou obchodněprávní a trhovou smlouvou občanskoprávní rozdíly, plynoucí ze všeobecných ustanovení o zákonném splništi (pro plnění prodavače přicházejí v úvahu čl. 324 pro obchodněprávní trhovou smlouvu, § 905 pro občanskoprávní trhovou smlouvu). Pro oba druhy těchto smluv musíme rozeznávati místo plnění a místo dodání či určení.

O povinnosti prodatele v případě distanční trhové smlouvy postarati se o opatření, týkající se dopravy věci má výslovné ustanovení pouze obch. zák. v čl. 344: zákonem stanovena povinnost prodatele, aby s péčí řádného kupce učinil — nestanovil-li nic kupec — na místo něho opatření o způsobu dopravy. Z toho jde, že prodatel nesmí se bez nutného důvodu uchýliti od disposic kupitelových (čl. 345, 1. odst. 2. věta, kteréžto ustanovení nemá nic společného s otázkou přechodu nebezpečí), jinak ručí kupujícímu, stejně jako nepostaral-li se o dopravu.

[6]) I pro obor francouzského práva zastává se pro trhovou smlouvu zásada »genera non pereunt« (srov. Thaller, Traité élémentaire de droit commercial, str. 618).

Pokud jde o otázku nákladů, které jsou spojeny s plněním prodavatelovým z trhové smlouvy, není positivní normy v předpisech občanského zákona o trhové smlouvě. Obchodní zákon stanoví v té věci v čl. 351, že náklady odevzdání, zejména měření i vážení, nese prodatel, kupující pak že nese útraty odběru. Náklady odevzdání rozuměti jest jmenovitě i odevzdání na transport do místa plnění. Náklady odběru jest pak rozuměti spec. náklady na dopravu na jiné místo než splnění. Lze formulovati věc tak, že náklady plnění stihají až na místo plnění prodatele, od toho místa až na místo dodání kupitele (srov. Sedláček, cit. spis str. 70). Uvedené platí arci pokud strany jinak nestanovily (může tedy býti smluveno, že prodavač nese náklady až na místo určení, z čehož ještě neplyne, že místo, kam se doprava děje, platí pro prodatele za plniště; čl. 345, odst. 2., věta 2. Osnova obč. zák. přejímá v § 1061 ustanovení citovaného čl. 351, k čemuž důvodová zpráva uvádí, že tato ustanovení se připínají k zvyklosti již existující).

Důležitý rozdíl mezi ustanoveními občan. a obch. zák. o trhové smlouvě jeví se v úpravě ručení prodavače, že — bez ohledu na jeho zavinění — plněný předmět trhový jest takový, jaký byl vymíněn, t. j. správy (připomenouti sluší, že uvedené neplatí již, pokud jde o osnovu obč. zák., která v tomto směru, byť i způsobem začasto odchylným, přizpůsobuje předpisy o správě ustanovením obch. zák.).

Rozdíl ten jeví se však spíše pouze v jednotlivostech, týkajících se spec. podmínek pro uplatnění nároků ze správy kupujícím, nikoli v základních podmínkách ústavu správy, totiž existuje-li vůbec nárok na správu; jedinou úchylkou i v tomto směru je, že podle obch. zák. musí prodávající — v nedostatku zvláštní úmluvy — plniti zboží prostředního druhu a jakosti (čl. 335 obch. zák.) Dále je aktuální jen pokud jde o distanční trhovou smlouvu a také tu jen pokud se jedná o faktické vady kvalitní, o čemž pouze platí specielní předpisy obchodního zákona o správě.

V posléz uvedeném směru platí jak pokud jde o občanskoprávní tak i obchodněprávní trhovou smlouvu v základních rysech jmenovitě toto:[7]) Existence nároku ze správy ve smyslu §§ 992 a n. obč. zákona, jež podle našeho práva vzchází, má-li věc vady faktické nebo právní, předpokládá, že došlo sice k plnění prodatelem, ale plnění to není řádné, t. j. jaké bylo vymíněno, za což ručí prodatel bez ohledu na své zavinění.

Tu může nastati dvojí případ: 1. věc má vady, za něž prodatel ručí. Podle občan. zákona však není třeba, aby plněná věc, jmenovitě jde-li o dluh generický, byla výborná nebo — na rozdíl od obch. zákona — alespoň prostřední jakosti, stačí i špatná jakost. Nesmí však míti kromobyčejné vady a musí se hoditi účelu, k němuž byla určena podle povahy jednání nebo podle zvláštní úmluvy. Jen nedostatek vymíněných vlastností (výslovně nebo mlčky), nikoli přikládání prodavačem věci vlastností, jichž nemá, dále zamlčení kromobyčejných vlastností a konečně prodavate-

[7]) O základních podmínkách stran správy srov. z naší literatury jmenovitě cit. spisy Krčmáře a Sedláčka a specielní pojednání Roučka v »Právníku« roč. 1923 a »Sborníku věd právních« roč. 1923. Shora podáváme jen stručný nástin zásad správy, pokud tak je k porovnání s obdobnými ustanoveními obch. zákona zapotřebí.

lovo nepravdivé ujišťování, že se věc hodí k určitému účelu a je prosta obyčejných vad, jsou případy prodatelova ručení za vady faktické. Sem spadá dále též ručení za nedostatek váhy (vady kvantitní) — arg. § 932 obč. zák. — jde-li o věci na váhu kupované s tím, že předmět má správnou váhu. 2. Prodaná věc neskýtá kupiteli právní posice, kterou ve příčině její měl míti. Sem patří případ prodeje věci, jejímž vlastníkem prodatel nebyl, a kterou jako svoji prodal (tak zvaná totální evikce) a dále prodeje věci stížené kromobyčejnými břemeny právními nebo sice obyčejnými břemeny právními, pokud prodatel ujistil, že věc takovými břemeny není stižena (evikce partiální; srov. Krčmář, idem, str. 119 a jeho poukaz na nepřípadnost názvu ručení pro případ evikce, hledíc k našemu právu — a contr. práva římského). Pro obojí trhovou smlouvu mají dále stejný význam ustanovení o podmínce pro úspěšné uplatňování nároku ze správy pro vady právní (§ 931 obč. zák.). Specielně pro občansko-právní trhovou smlouvu (a místní trhovou smlouvu obchodní) jest aktuální ustanovení § 928 o tom, kdy závazky ze správy pokud jde o vady faktické nevzejdou; ust. § 929 má význam pro obojí trhové smlouvy. Modifikace závazků ze správy podle § 930 má význam pro obojí trhovou smlouvu. Rovněž pro obojí trhovou smlouvu platí, že správa předpokládá prodatelovo plnění kupitelem přijaté, ač mohou též nastati případy správy, kdy k splnění ještě nedošlo; v posléz uvedeném směru jsou aktuální jmenovitě ust. §§ 1048 a násl. obč. zák., jež sluší považovati též za nároky ze správy, byť i modifikované a při nichž, ač ještě k odevzdání nedošlo, může kupující, jde-li o zhoršení, nejdoucí přes polovinu hodnoty věci, žádati za snížení ceny trhové o to, oč se obecná hodnota věci snížila (jde-li o zhoršení nad tuto míru, smlouva zaniká; srov. Sedláček, cit. spis str. 751).

(Příště pokrač.)

Dr. Vavrouch:

Jazykové směrnice notářské.

Audiatur et altera pars.

(Dokončení.)

Poznal jsem dále názor, který se snažil odůvodniti výhradné užívání státního jazyka pro tu část protokolu, jež jest mimo prohlášení stran, z důvodu jiného a to následujícího: klasifikuje tuto část protokolu jako »úřední zjištění«. nebo »úřední záznam«, tedy jako akt ležící důsledkem ustanovení čl. 18 d jaz. nař. mimo intervenci strany a proto i mimo menšinové úřadování.

Tento názor zapomíná na význam podpisu strany na listině. Strana, podpisujíc protokol, uznává tím vše, co podepsala, za správně sepsané. Její podpis je zcela formální garancií (vedle garancie úřadu) tohoto tehdejšího jejího uznání pro budoucnost.

Poněvadž strana zásadně podpisuje celý protokol (akt), platí tato její záruka pro celé jeho znění a tak pro celé znění platí strana za spolufaktora neb aspoň spolugaranta.

Právě u notářství je tento podpis strany, nehledě ku drobným výjimkám, tak podstatný, že bez něho akt ani vzniknouti nemůže. Z toho následuje, že dotyčné partie protokolu nelze vydávati za jednostranné »zjištění« úřadu samého.

»P o d á n í« jest v jazykovém nařízení definováno ve čl. 3 jako písemná neb ústní žádost strany za úřední akt, jakož i každý jednotlivý samostatný projev k úřadu, tedy zákrok strany u úřadu.

Podání děje se v menšinovém úřadování dle čl. 18 d celé jen jazykem menšinovým.

Pomineme-li zcela výjimečně ustanovení čl. 22., nemáme v jazykovém nařízení žádného ustanovení o tom, jakým jazykem při menšinovém úřadování se má »ústní podání« protokolovat.

Platí patrně analogicky ustanovení čl. 24 jaz. nař. a odkazuji proto na hořejší své vývody.

Jmenovitě vyplývá z vylíčené tam akcessority protokolu, že se protokol má sepisovati jazykem podání, tudíž celý jazykem menšinovým.

»V y ř í z e n í« nebylo ani jazykovým zákonem, ani jazykovým nařízením definováno. Dle přirozeného smyslu slova a hlavně dle významu, v jakém je termín ten v jazykovém nařízení používán, jest »vyřízením« akt, kterým úřad svou mocenskou vůli (ať už zakročením strany vyvolanou, či nikoliv — čl. 21. jaz. nař.) straně oznamuje, tedy zákrok úřadu oproti straně.

Jazykový zákon nezavedl výslovně rozlišování na »vnější« a »vnitřní jazyk úřední«, kteréž bylo obvyklé za Rakouska, ale jeho ustanovení přece ku tomuto rozlišování vedou, to proto, že výjimky, které stanoví § 2. jaz. zák., tudíž celé menšinové úřadování, se vztahují toliko na úřadování vnější (Dr. Weyr str. 338).

Tuto dost samozřejmou zásadu třeba však na tomto místě připomenouti, neboť přispěje ku vyjasnění pojmu »vyřízení« dle jazykového práva. Vysvítá z ní totiž, že nikoliv každé rozhodnutí jest vyřízením dle jazykového práva, nýbrž jenom takové, kteréž se straně dodává (sděluje, je pro ni určeno).

Celá řada výnosů ministerstva spravedlnosti zjišťuje právě tento znak jako kriterion »vyřízení«, tak: ze dne 21. května 1924, č. 21305/24 odmítá charakter vyřízení úkonu, jenž není určen pro stranu; ze dne 21./5 1924 č. 13992/24 prohlašuje sdělení straně za podstatný znak vyřízení; ze dne 27./9. 1024 č. 35597/24 nepovažuje za vyřízení ani rozsudek(!!!), jestliže není určen k tomu, aby byl straně doručen. Tento znak bude směrodatným při rozhodování otázky, zda a který notářský úkon má ráz »vyřízení« dle jazykového práva.

Poněvadž »vyřízení« dle čl. 19 jaz. nař. musí býti straně dodáno v jazyku státním a menšinovém, vyplývá z toho pro protokol, kterýž by vyřízení obsahoval, že musí taktéž celý takto dvojjazyčně býti zhotoven; důvod: hořejší vývody o protokolování, jmenovitě o akcesoritě protokolu.

Zbývá nyní roztříditi notářské listiny v duchu jazykového práva do skupin: podání, projednávání a vyřízení, čímž určí se také jejich jazykové právo.

Přicházím k těmto výsledkům:

I.

P r o t o k o l y

legalisační § 79 not. ř.

o předložení listin § 80 not. ř.